ROZSUDEK SOUDU (třetího senátu)

27. září 2006 *

Ve věci T-314/01,

Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivaten Avebe BA, se sídlem ve Veendam (Nizozemsko), zastoupená C. Dekkerem, advokátem,

žalobkyně,

proti

Komisi Evropských společenství, zastoupené A. Bouquetem, A. Whelanem a W. Wilsem, jako zmocněnci, ve spolupráci s M. van der Woudem, advokátem,

žalované,

jejímž předmětem je zrušení článku 1 rozhodnutí K(2001) 2931 konečné ze dne 2. října 2001 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (COMP/E-1/36.756 – glukonát sodný) v rozsahu, v jakém je určen žalobkyni, nebo podpůrně zrušení článku 3 uvedeného rozhodnutí v rozsahu, v jakém je určen žalobkyni,

* Jednací jazyk: nizozemština.

SOUD PRVNÍHO STUPNĚ
EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
(třetí senát),

ve složení J. Azizi, předseda, M. Jaeger a F. Dehousse, soudci,
vedoucí soudní kanceláře: J. Plingers, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. února 2004,

vydává tento

Rozsudek

Skutkový základ sporu

1 Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivaten Avebe BA (dále jen „Avebe") je mateřskou společností skupiny podniků specializovaných na zpracování škrobu. V rozhodné době z hlediska skutkového stavu a až do prosince 1995 byla Avebe činná na trhu s glukonátem sodným prostřednictvím svojí účasti ve společnosti Glucona vof, podniku, který kontrolovala společně se společností Akzo Nobel Chemicals BV (dále jen „ANC"), společností kontrolovanou společností Akzo Nobel NV (dále jen „Akzo"). V prosinci 1995 Avebe nabyla účast ANC v Glucona vof, která se stala společností s ručením omezeným

a získala jméno Glucona BV (dále jen „Glucona" bez rozlišování mezi Glucona vof a Glucona BV).

2 Glukonát sodný je součástí chelátových činidel, což jsou produkty deaktivující kovové ionty v průmyslových postupech. Tyto postupy zahrnují zejména průmyslové čištění (čištění lahví nebo nářadí), zpracování povrchů (antikorozní zpracování, odmašťování, leptání hliníku) a čištění vod. Chelátová činidla jsou také používána v potravinářském průmyslu, kosmetickém průmyslu, farmaceutickém průmyslu, papírenském průmyslu, betonářském průmyslu a ještě v dalších průmyslových odvětvích. Glukonát sodný se prodává na celém světě a konkurenční podniky jsou přítomny na světových trzích.

3 V roce 1995 dosáhl celkový prodej glukonátu sodného na světové úrovni přibližně 58,7 milionů eur, přičemž prodej uskutečněný v Evropském hospodářském prostoru (EHP) dosáhl přibližně 19,6 milionů eur. V rozhodné době byla téměř veškerá světová výroba glukonátu sodného v rukou pěti podniků, tedy zaprvé Fujisawa Pharmaceutical Co. Ltd (dále jen „Fujisawa"), zadruhé Jungbunzlauer AG, zatřetí Roquette Frères SA (dále jen „Roquette"), začtvrté Glucona vof a zapáté Archer Daniels Midland Co. (dále jen „ADM").

4 V březnu 1997 americké ministerstvo spravedlnosti informovalo Komisi o tom, že v návaznosti na šetření provedená na trzích s lyzinem a s kyselinou citrónovou bylo zahájeno rovněž šetření týkající se trhu s glukonátem sodným. V říjnu a v prosinci 1997, jakož i v únoru 1998 byla Komise informována, že Akzo, Avebe, Glucona, Roquette a Fujisawa přiznaly účast v kartelové dohodě sestávající z určování cen glukonátu sodného a rozdělování objemu prodeje uvedeného výrobku ve Spojených státech a jinde. Americké orgány uložily uvedeným podnikům pokuty v návaznosti na dohody uzavřené s americkým ministerstvem spravedlnosti.

5 Dne 18. února 1998 Komise zaslala na základě článku 11 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, první nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), žádosti o informace hlavním výrobcům, dovozcům, vývozcům a kupujícím glukonátu sodného v Evropě.

6 V návaznosti na žádost o informace Fujisawa navázala kontakt s Komisí, aby ji informovala, že spolupracovala s americkými orgány v rámci šetření popsaného výše a že si přeje spolupracovat také s Komisí na základě sdělení Komise ze dne 18. července 1996 o upuštění od stanovení peněžitých pokut nebo jejich snížení v kartelových věcech (Úř. věst. C 207, s. 4, dále jen „sdělení o spolupráci"). Dne 12. května 1998 v návaznosti na setkání s Komisí uskutečněné dne 1. dubna 1998, Fujisawa Komisi předala písemné prohlášení a spis obsahující souhrn historie kartelové dohody a určitý počet dokumentů.

7 Dne 16. a 17. září 1998 Komise provedla na základě čl. 14 odst. 3 nařízení č. 17 šetření v prostorách společností Avebe, Glucona, Jungbunzlauer a Roquette.

8 Dne 2. března 1999 Komise zaslala žádosti o podrobné informace společnostem Glucona, Roquette a Jungbunzlauer. V dopisech ze dne 14., 19. a 20. dubna 1999 tyto podniky vyjádřily přání spolupracovat s Komisí a poskytnuly jí určité informace o kartelové dohodě. Dne 25. října 1999 Komise zaslala žádosti o doplňující informace společnostem ADM, Fujisawa, Glucona, Roquette a Jungbunzlauer.

9 Dne 17. května 2000 na základě informací, které jí byly sděleny, Komise zaslala oznámení námitek společnosti Avebe a dalším dotyčným podnikům z důvodu

porušení čl. 81 odst. 1 ES a čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP (dále jen „dohoda o EHP"). Avebe a všechny ostatní dotyčné podniky předložily v odpovědi na námitky Komise písemné připomínky. Žádný z těchto účastníků nepožadoval konání slyšení ani nezpochybnil věcnou správnost skutkových zjištění uvedených v oznámení námitek.

10 Dne 11. května 2001 Komise zaslala žádosti o doplňující informace společnosti Avebe a ostatním dotyčným podnikům.

11 Dne 2. října 2001 Komise přijala rozhodnutí K(2001) 2931 konečné v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (COMP/E-1/36.756 – Glukonát sodný) (dále jen „rozhodnutí"). Rozhodnutí bylo oznámeno společnosti Avebe dopisem ze dne 10. října 2001.

12 Rozhodnutí obsahuje zejména následující ustanovení:

„*Článek 1*

[Akzo], [ADM], [Avebe], [Fujisawa], [Jungbunzlauer] a [Roquette] porušily čl. 81 odst. 1 [...] ES a – od 1. ledna 1994 – čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP tím, že se účastnily dohody nebo pokračujícího jednání ve vzájemné shodě v odvětví glukonátu sodného.

Protiprávní jednání trvalo:

— v případě [Akzo], [Avebe], [Fujisawa] a [Roquette] od února 1987 do června 1995;

— v případě [Jungbunzlauer] od května 1988 do června 1995;

— v případě [ADM] od června 1991 do června 1995.

[...]

Článek 3

Za protiprávní jednání uvedené v článku 1 se ukládají následující pokuty:

a) [Akzo]	9 milionů eur
b) [ADM]	10,13 milionů eur
c) [Avebe]	3,6 milionů eur
d) [Fujisawa]	3,6 milionů eur
e) [Jungbunzlauer]	20,4 milionů eur
f) [Roquette]	10,8 milionů eur“

13 V bodech 296 až 309 odůvodnění rozhodnutí Komise analyzovala vztahy existující v období dotčeném kartelovou dohodou mezi společností Glucona a jejími mateřskými společnostmi, Avebe a Akzo. Zvláště poznamenala, že do 15. srpna 1993 Glucona byla řízena společně zástupci Avebe a Akzo, ale že od uvedeného data společnost Glucona byla z důvodu své restrukturalizace řízena výhradně zástupcem Avebe. Nicméně Komise byla toho názoru, že Avebe a Akzo mají být považovány za odpovědné za protisoutěžní chování své dceřiné společnosti po celé uvedené období a že proto mají být adresáty rozhodnutí.

14 Pro účely stanovení pokut Komise v rozhodnutí použila metodu uvedenou v pokynech o metodě stanovování pokut uložených na základě čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3, dále jen „pokyny"), jakož i sdělení o spolupráci.

15 Zaprvé Komise určila základní částku pokuty ve vztahu k závažnosti a délce trvání protiprávního jednání.

16 V tomto kontextu, pokud jde o závažnost protiprávního jednání, Komise byla především toho názoru, že dotyčné podniky se dopustily velmi závažného protiprávního jednání, vzhledem k jeho povaze, konkrétnímu dopadu na trh s glukonátem sodným v EHP a zeměpisnému rozsahu dotčeného trhu (bod 371 odůvodnění rozhodnutí).

17 Dále má Komise za to, že je třeba zohlednit skutečnou hospodářskou schopnost způsobit škodu soutěžitelům a stanovit pokutu na úrovni, která zaručí dostatečně odrazující účinek. V důsledku toho, na základě světových obratů dosažených dotyčnými podniky v rámci prodeje glukonátu sodného v průběhu roku 1995, posledního roku období protiprávního jednání, které dotyčné podniky sdělily

v návaznosti na žádosti o informace Komise a na základě kterých Komise stanovila podíly na trhu uvedených podniků, Komise rozdělila uvedené podniky do dvou kategorií. Do první kategorie zařadila podniky, které podle údajů, kterými Komise disponovala, držely na světovém trhu s glukonátem sodným podíly větší než 20 %, tedy Fujisawa (35,54 %), Jungbunzlauer (24,75 %) a Roquette (20,96 %). Pro tyto podniky Komise stanovila výchozí částku pokuty ve výši 10 milionů eur. Do druhé kategorie zařadila podniky, které podle údajů, kterými Komise disponovala, držely na světovém trhu s glukonátem sodným podíly menší než 10 %, tedy Glucona (přibližně 9,5 %) a ADM (9,35 %). Pro tyto podniky Komise stanovila výchozí částku pokuty ve výši 5 milionů eur, tedy pro Akzo a Avebe, které společně vlastnily společnost Glucona, ve výši 2,5 milionů eur pro každou z nich (bod 385 odůvodnění rozhodnutí).

18 Mimoto jednak za účelem zajištění dostatečně odrazujícího účinku pokuty, a jednak za účelem zohlednění skutečnosti, že velké podniky mají právní a ekonomické znalosti a infrastruktury, které jim umožní lépe rozpoznat, že jejich chování představuje protiprávní jednání, a jaké důsledky z něj vyplývají z práva hospodářské soutěže, Komise provedla úpravu uvedené výchozí částky. V důsledku toho, s ohledem na velikost a celkové zdroje dotyčných podniků, Komise použila násobící koeficient ve výši 2,5 na výchozí částky stanovené pro ADM a Akzo, a tím zvýšila uvedenou výchozí částku na 12,5 milionů eur v případě ADM a na 6,25 milionů eur v případě Akzo (bod 388 odůvodnění rozhodnutí).

19 Co se týče délky trvání protiprávního jednání, jehož se dopustily jednotlivé podniky, výchozí částka byla dále zvýšena o 10 % za rok, což znamená zvýšení o 80 % pro společnosti Fujisawa, Akzo, Avebe a Roquette, o 70 % pro Jungbunzlauer a o 35 % pro ADM (body 389 až 392 odůvodnění rozhodnutí).

20 Takto Komise stanovila základní částku pokuty ve výši 4,5 milionů eur pro Avebe. Co se týče ostatních společností, byla základní částka stanovena ve výši 16,88 milionů eur pro ADM, 11,25 milionů eur pro Akzo, 18 milionů eur pro Fujisawa, 17 milionů eur pro Jungbunzlauer a 18 milionů eur pro Roquette (bod 396 odůvodnění rozhodnutí).

21 Zadruhé byla na základě přitěžujících okolností zvýšena základní částka pokuty uložené společnosti Jungbunzlauer o 50 % z toho důvodu, že uvedený podnik měl v rámci kartelové dohody vedoucí roli (bod 403 odůvodnění rozhodnutí).

22 Zatřetí Komise přezkoumala a zamítla argumenty některých podniků ohledně výhody vyplývající z polehčujících okolností (body 404 až 410 odůvodnění rozhodnutí).

23 Začtvrté na základě bodu B sdělení o spolupráci Komise přiznala společnosti Fujisawa „velmi podstatné snížení" (tedy 80 % snížení) výše pokuty, kterou by jí udělila, pokud by ke spolupráci nedošlo. Konečně na základě části D sdělení o spolupráci Komise schválila „podstatné snížení" (tedy 40 % snížení) výše pokuty pro ADM a Roquette a 20 % snížení výše pokuty pro Akzo, Avebe a Jungbunzlauer (body 418, 423, 426 a 427 odůvodnění).

Řízení a návrhová žádání účastníků řízení

24 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 17. prosince 2001 Avebe podala projednávanou žalobu.

25 Na základě zprávy soudce zpravodaje se Soud (třetí senát) rozhodl zahájit ústní část řízení a v rámci organizačních procesních opatření, stanovených v článku 64 jednacího řádu Soudu, položil účastníkům řízení písemné otázky, na které posledně uvedení odpověděli ve stanovených lhůtách.

26 Účastníci řízení byli vyslechnuti na jednání konaném dne 17. února 2004.

27 Avebe navrhuje, aby Soud:

— zrušil článek 1 rozhodnutí v rozsahu, v jakém určuje, že se dopustila protiprávního jednání v období od února 1987 do 15. srpna 1993;

— podpůrně zrušil článek 1 rozhodnutí v rozsahu, v jakém určuje, že se dopustila protiprávního jednání v období do 30. dubna 1990;

— dále podpůrně zrušil článek 3 rozhodnutí v rozsahu, v jakém se týká Avebe;

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

28 Komise navrhuje, aby Soud:

— zamítnul žalobu;

— uložil Avebe náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

A – *Úvod*

29 Avebe nezpochybňuje, že kartelová dohoda je protiprávním jednáním porušujícím článek 81 ES. Nezpochybňuje ani to, že uvedené protiprávní jednání jí má být přičteno za období od 15. srpna 1993, tedy ode dne, kdy sama zajišťovala řízení společnosti Glucona (viz bod 13 výše), do konce kartelové dohody. Oproti tomu má Avebe za to, že jí Komise nemohla platně přičíst protiprávní jednání Glucona za období před dnem 15. srpna 1993.

30 V tomto kontextu vznáší Avebe čtyři žalobní důvody vycházející z porušení zaprvé povinnosti odůvodnění, zadruhé práv obhajoby, zatřetí čl. 81 odst. 1 ES a čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a začtvrté zásady proporcionality.

31 Než se vyjádří k opodstatněnosti jednotlivých žalobních důvodů uplatněných v této věci, Soud má za to, že je na místě připomenout některé prvky posouzení Komise, jak vyplývají z bodů 296 až 309 odůvodnění rozhodnutí.

32 V bodě 296 odůvodnění rozhodnutí zahájila Komise svoji analýzu tvrzením, že „ze skutečností [vyplývá], že Glucona neurčovala samostatně své chování, ale uplatňovala pokyny udělované mateřskými společnostmi [ANC a Avebe]: všichni vedoucí pracovníci Glucona převzali současně profesní odpovědnost v uvedených mateřských společnostech".

33 Dále v bodech 297 až 299 odůvodnění rozhodnutí Komise popsala vnitřní organizaci Glucona takto:

„(297) Ode dne 1. dubna 1972 do 15. srpna 1993 tvořili dva ředitelé ustanovení mateřskými společnostmi partnerskou řídící radu a byli společně odpovědní za rozhodnutí o politice a řízení společnosti Glucona. Zástupce společnosti Akzo byl pověřen prodejem a obchodní politikou, zatímco zástupce Avebe byl pověřen výrobou a činností ve výzkumu a vývoji. Glucona měla rovněž dozorčí radu tvořenou dvěma zástupci každé z mateřských společností. Pozice předsedy dozorčí rady byla obsazována střídavě zástupcem Akzo a zástupcem Avebe.

(298) Dne 15. srpna 1993 řízení společnosti Glucona podstoupilo strukturální změnu, tedy ustanovení jediného generálního ředitele. Do uvedené pozice byl jmenován zástupce Avebe.

(299) Z dokumentace vyplývá, že ředitel ustanovený Akzo hrál významnou roli v řízení Glucona až do srpna 1993. V průběhu dotčeného období sdílela Glucona prostory Akzo v Amersfoortu [Nizozemsko]. Ve všech dokumentech z rozhodné doby, které jsou nyní v držení Komise, označují účastníci kartelové dohody společnost Glucona použitím jména ‚Akzo'. Vzhledem k povaze oblasti jejich odpovědnosti (obchodní politika a prodej) se totiž zástupci Akzo podíleli na činnostech kartelové dohody přímějším způsobem, nejméně do srpna 1993. Od tohoto data byl generálním ředitelem Glucona jmenován zástupce Avebe a důkazy naznačují, že se dále aktivně podílel na činnostech kartelové dohody. K tomu účelu mu jeho předchůdci poskytnuli nezbytné informace během léta roku 1993".

34 V bodě 300 odůvodnění rozhodnutí Komise shrnula posouzení uvedená v oznámení námitek, pokud jde o otázku možnosti přičíst protiprávní jednání dotčeným podnikům, následujícím způsobem:

„V oznámení námitek Komise oznámila svůj úmysl považovat ANC a Avebe za společně a nerozdílně odpovědné po celou dobu trvání protiprávního jednání. S ohledem na dvojí strukturu řízení zavedenou mateřskými společnostmi, na jejich rovnocennou účast ve společném podniku a na odpovědnost sdílenou oběma spoluřediteli, Komise měla za to, že bylo na místě předpokládat, že spoluředitelé měli rovnocenný vliv na chování společného podniku a obdrželi stejné informace týkající se účasti společnosti Glucona v kartelové dohodě."

35 V bodech 301 až 305 odůvodnění rozhodnutí Komise shrnula vyjádření předložená v tomto ohledu Akzo a Avebe v jejich odpovědi na oznámení námitek. Zejména v bodě 301 odůvodnění rozhodnutí Komise poznamenala následující:

„Ve své odpovědi na oznámení námitek Akzo nezpochybnila názor Komise a potvrdila, že Avebe byla vždy informována o účasti Glucona v kartelové dohodě o glukonátu sodném: je-li pravda, že zástupce Akzo v řídící radě byl pověřen obchodní politikou a prodejem a zástupce Avebe výrobou a výzkumem a vývojem, avšak Avebe byla nepřetržitě informována o protisoutěžních dohodách uzavřených Glucona a sdílela odpovědnost za ně. Akzo dodává, že Avebe byla plně informována o protisoutěžních dohodách uzavřených Glucona, i když před rokem 1993 nebyla sama o sobě účastnicí dohod zakládajících kartelovou dohodu".

36 V bodě 306 odůvodnění rozhodnutí Komise připustila „že Avebe se vědomě nikdy sama nezúčastnila vícestranných setkání kartelové dohody před říjnem 1993" a že „Akzo mimo jiné [připustila], že [Avebe] sama nebyla účastnicí dohody zakládající kartelovou dohodu před rokem 1993". Komise však dodala, „že není žádných pochyb o tom, že členové Avebe v radě společnosti Glucona věděli o protisoutěžních praktikách posledně jmenované".

37 V bodech 307 a 308 odůvodnění rozhodnutí Komise uvedla na podporu uvedeného závěru tyto prvky:

— zaprvé Komise zohlednila, že až do srpna 1993 oba ředitelé Glucona jmenovaní Akzo a Avebe měli společnou odpovědost za řízení Glucona a že Akzo a Avebe měly prostřednictvím těchto dvou ředitelů rovnocenné zastoupení v řídící a dozorčí radě společnosti;

— zadruhé se Komise dovolává zprávy ze dne 1. května 1990 zpracované členem ředitelství Avebe ve věci setkání konaného dne 30. dubna 1990 se zástupci ANC a ADM (dále jen „zprávy ze dne 1. května 1990"). Předmětem uvedené zprávy je „Rozhovor s ADM ve věci glukonátu sodného", přičemž zpráva byla určena členům ředitelství Avebe, z něhož byl v rozhodné době společností Avebe jmenován ředitel společnosti Glucona. Komise z obsahu zprávy odvodila, „že Avebe nemohla nevědět, že se Glucona účastní činnosti určené k potlačení hospodářské soutěže na trhu;

— zatřetí Komise uvedla, že když se dne 15. srpna 1993 sama Avebe ujala řízení Glucona, „zástupce Avebe nepřijal žádné opatření k ukončení protisoutěžních

praktik nebo přinejmenším zabránění protisoutěžním praktikám, o kterých již společnost byla informována", ale že naopak „Avebe zajistila jeho pokračování a plánovitě převzala úlohu Akzo, když požadovala, aby byla pravidelně a přesně informována o situaci kartelové dohody".

38 Konečně bod 309 odůvodnění rozhodnutí zní takto:

„Vzhledem k výše uvedeným úvahám má Komise za to, že obě mateřské společnosti musí být společně a nerozdílně odpovědné za protisoutěžní chování svojí dceřiné společnosti po celé uvedené období, a je jim tedy určeno toto rozhodnutí."

B – *K porušení povinnosti odůvodnění*

39 Avebe uvádí, že jednak v bodě 306 odůvodnění rozhodnutí Komise tvrdila, „že není žádných pochyb o tom, že členové Avebe v radě společnosti Glucona věděli o protisoutěžních praktikách posledně jmenované". A jednak tvrdí, že v bodě 308 odůvodnění rozhodnutí Komise poznamenala, že při jmenování dne 15. srpna 1993 jednoho člena svého personálu ředitelem přebírajícím plnou odpovědnost za řízení společnosti Glucona, byl tento informován o existenci dohody členem Akzo, který byl do té doby odpovědný za řízení společnosti Glucona. Z toho podle Avebe vyplývá, že odůvodnění rozhodnutí v otázce, zda byla o dohodě informována před dnem 15. srpna 1993 je rozporuplné, nebo přinejmenším neúplné.

40 Komise popírá, že by, pokud jde o otázku, zda byla Avebe informována o kartelové dohodě před dnem 15. srpna 1993, bylo odůvodnění obsažené v rozhodnutí rozporuplné nebo nedostatečné.

41 Soud připomíná, že podle ustálené judikatury musejí z odůvodnění vyžadovaného článkem 253 ES jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jenž daný akt vydal, tak aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření a příslušný soud mohl vykonávat svůj přezkum (rozsudky Soudního dvora ze dne 2. dubna 1998, Komise v. Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Recueil, s. I-1719, bod 63, a ze dne 30. prosince 2003, Německo v. Komise, C-301/96, Recueil, s. I-9919, bod 87; rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 20. listopadu 2002, Lagardère a Canal+ v. Komise, T-251/00, Recueil, s. II-4825, bod 155).

42 Je třeba především zohlednit, že žalobní důvod Avebe vycházející z existence rozporu mezi body 306 a 308 odůvodnění rozhodnutí (viz ohledně posledně uvedených body 36 a 37 výše) spočívá na neúplném pochopení rozhodnutí. V bodě 308 odůvodnění rozhodnutí Komise neuvedla, navzdory tomu, co navrhuje Avebe, že dne 15. srpna 1993 byl nový ředitel Glucona poprvé informován o existenci kartelové dohody, což by skutečně bylo v rozporu s bodem 306 odůvodnění rozhodnutí, v němž Komise potvrdila, že členové Avebe v radě společnosti Glucona věděli o protisoutěžních praktikách posledně jmenované. Oproti tomu z bodu 308 odůvodnění rozhodnutí vyplývá, že k tomu datu zástupce Avebe, jako nový ředitel Glucona, požádal, aby byl informován „přesně o situaci kartelové dohody".

43 Dále ke skutečnosti, že Avebe vytýká Komisi, že nedostatečně odůvodnila své rozhodnutí ohledně otázky, zda byla informována o kartelové dohodě před dnem 15. srpna 1993, z bodů 296 a následujících odůvodnění rozhodnutí (viz rovněž body 32 až 38 výše) vyplývá, že Komise měla za to, že Avebe měla vědět o protisoutěžním chování své dceřiné společnosti, vzhledem k tomu, že až do srpna 1993 byli oba spoluředitelé společnosti Glucona společně odpovědní za řízení uvedené společnosti, a že Akzo a Avebe měly přísně rovnocennou účast řídící a dozorčí radě společnosti Glucona (bod 307 odůvodnění rozhodnutí). Dále Komise uvedla, že měla za to, že její stanovisko bylo posíleno obsahem zprávy ze dne 1. května 1990, jakož i skutečností, že po převzetí plné odpovědnosti za řízení Glucona dne 15. srpna 1993

zástupce Avebe nepřijal žádné opatření k ukončení protisoutěžních praktik nebo přinejmenším k zabránění protisoutěžním praktikám, o kterých již byl zcela informován, ale že naopak zajistil jeho pokračování a plánovitě převzal úlohu Akzo, když požadoval, aby byl pravidelně a přesně informován o situaci kartelové dohody (body 307 a 308 odůvodnění rozhodnutí).

44 Takže z odůvodnění rozhodnutí právně dostačujícím způsobem vyplývá, že při učinění závěru, že protiprávní jednání lze přičíst Avebe, se Komise opřela jednak o právní strukturu Glucona a jednak o různé aspekty týkající se vztahů mezi mateřskými společnostmi Akzo a Avebe a jejich společným podnikem Glucona.

45 V důsledku toho musí být žalobní důvod vycházející z porušení povinnosti odůvodnění zamítnut.

C – *K porušení práv obhajoby*

1. *Úvodní poznámky*

46 Tento žalobní důvod sestává ze dvou částí. Jednak Avebe vytýká Komisi, že zohlednila prohlášení učiněné Akzo v její odpovědi na oznámení námitek (dále jen „prohlášení Akzo"), aniž by umožnila Avebe zaujmout k němu stanovisko, čímž porušila její práva obhajoby. A jednak Avebe vytýká Komisi, že nepřijala nezbytná opatření za účelem získání kopie prohlášení, které měl zástupce Akzo učinit před Department of Justice (ministerstvem spravedlnosti) Spojených států (dále jen „údajné prohlášení Akzo před americkými orgány").

2. *K prohlášení Akzo*

47 Avebe poznamenává, že z bodů 301 a 309 odůvodnění rozhodnutí (viz body 35 a 38 výše) vyplývá, že závěr, že Avebe věděla o kartelové dohodě před rokem 1993, Komise podpořila prohlášením Akzo. Přitom Avebe uplatňuje, že Komise jí neposkytla příležitost, v průběhu správního řízení, předložit svá vyjádření k prohlášení Akzo. Proto podle Avebe Komise nemohla, aniž by porušila její práva obhajoby, za podpory uvedeného prohlášení prokázat, že Avebe věděla o kartelové dohodě před rokem 1993.

48 Komise uplatňuje, že nikdy nepoužila prohlášení Akzo uvedené v bodě 301 odůvodnění rozhodnutí jako důkaz proti Avebe, ale že jej pouze uvedla v rámci shrnutí argumentů účastníků řízení.

49 Soud připomíná, že dodržování práv obhajoby je základní zásadou práva Společenství a musí být zachováno za všech okolností, zejména v jakémkoliv řízení, které může vést k pokutám, i když se jedná o správní řízení. Tato zásada požaduje, aby dotyčným podnikům a sdružením podniků bylo již ve stadiu správního řízení umožněno užitečně vyjádřit jejich stanovisko k reálnosti a relevanci skutkových okolností, vytýkaných skutečností a okolností dovolávaných Komisí (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche v. Komise, 85/76, Recueil, s. 461, bod 11, a Soudu prvního stupně ze dne 10. března 1992, Shell v. Komise, T-11/89, Recueil, s. II-757, bod 39, potvrzený v řízení o kasačním opravném prostředku rozsudkem Soudního dvora ze dne 8. července 1999).

50 Dále je třeba připomenout, že pokud se Komise v řízení podle čl. 81 odst. 1 ES zamýšlí za účelem určení existence protiprávního jednání opřít o úryvek odpovědi na oznámení námitek nebo o dokument připojený k takové odpovědi, musí ostatním

účastníkům takového řízení umožnit vyjádřit se k takovému důkazu. Za takových okolností je totiž úryvek odpovědi na oznámení námitek nebo dokument připojený k takové odpovědi důkazem v neprospěch různých stran, které se údajně podílely na protiprávním jednání (rozsudek Soudu ze dne 15. března 2000, Cimenteries CBR a další v. Komise, T-25/95, T-26/95, T-30/95, T-31/95, T-32/95, T-34/95, T-35/95, T-36/95, T-37/95, T-38/95, T-39/95, T-42/95, T-43/95, T-44/95, T-45/95, T-46/95, T-48/95, T-50/95, T-51/95, T-52/95, T-53/95, T-54/95, T-55/95, T-56/95, T-57/95, T-58/95, T-59/95, T-60/95, T-61/95, T-62/95, T-63/95, T-64/95, T-65/95, T-68/95, T-69/95, T-70/95, T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491, bod 386, a tam citovaná judikatura).

51 Tato zásada se uplatní, také pokud se Komise opírá o úryvek z odpovědi na oznámení námitek za účelem přičtení protiprávního jednání nějakému podniku.

52 Dotyčnému podniku přísluší prokázat, že výsledek, ke kterému Komise dospěla ve svém rozhodnutí by byl jiný, kdyby byl neoznámený dokument, na kterém Komise založila obvinění tohoto podniku, odmítnut jako důkaz v jeho neprospěch (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, body 71 až 73).

53 V projednávané věci vyplývá z bodů body 296 až 309 odůvodnění rozhodnutí, že Komise strukturovala svoji analýzu takto: v bodech 297 až 299 popsala organizaci společnosti Glucona; v bodě 300 připomněla předběžný závěr, uvedený v oznámení námitek, ohledně otázky možného přičtení protiprávního jednání dotyčným podnikům; v bodech 301 až 305 shrnula vyjádření učiněná v tomto ohledu uvedenými podniky; konečně v bodech 306 až 309 přistoupila k vlastnímu právnímu posouzení (viz stručně body 32 až 38 výše).

54 Komise uvedla prohlášení Akzo, jehož se dovolává Avebe, v bodě 301 odůvodnění rozhodnutí, tedy v části rozhodnutí přebírající shrnutí vyjádření uvedených podniky ohledně jejího předběžného závěru uvedeného v oznámení námitek, pokud jde o otázku možného přičtení protiprávního jednání dotčeným podnikům.

55 Avebe netvrdí ani to, že v části analýzy týkající se právního posouzení vztahů existujících mezi Glucona a jejími mateřskými společnostmi, Avebe a Akzo, Komise učinila odkaz na prohlášení Akzo.

56 Z toho vyplývá, že v rozporu s tím, co tvrdí Avebe, se Komise neopřela o prohlášení Akzo. Oproti tomu v bodech 307 a 308 odůvodnění rozhodnutí (viz body 36 a 37 výše) Komise uvedla jednak právní strukturu Glucona a jednak různé aspekty týkající se vztahů mezi mateřskými společnostmi Akzo a Avebe a jejich společným podnikem, Glucona. Avebe nezpochybňuje, že měla přístup k dokumentům dovolávaným v této věci Komisí. Uvedením v bodě 309 odůvodnění rozhodnutí závěru právního posouzení slovy „vzhledem k výše uvedeným úvahám", učinila Komise odkaz, ohledně účasti Avebe, pouze na body 307 a 308 odůvodnění rozhodnutí, a nikoli na bod 301 odůvodnění rozhodnutí.

57 Navíc má Soud za to, že i kdyby Komise vycházela z prohlášení Akzo, *quod non*, Avebe neprokázala, v souladu s judikaturou uvedenou v bodě 52 výše, že závěr, ke kterému dospěla Komise v rozhodnutí by byl odlišný, pokud by uvedené prohlášení Akzo bylo odmítnuto jako důkazní prostředek při obvinění Avebe.

58 V důsledku toho se první část žalobního důvodu týkající se prohlášení Akzo zakládá na nesprávném předpokladu a nelze ji přijmout.

3. *K údajnému prohlášení zástupce Akzo před americkými orgány*

a) Argumenty účastníků řízení

59 Avebe ve své replice uplatňuje, že při výslechu prováděném Departement of Justice Spojených států v rámci řízení zahájeného ve Spojených státech ve vztahu ke kartelové dohodě zástupce Akzo prohlásil, že Avebe nebyla informována o kartelové dohodě před dnem 15. srpna 1993. Avebe má za to, že Komisi informovala o existenci tohoto údajného prohlášení v průběhu správního řízení. Přitom podle Avebe, s ohledem na to, že sama nemohla získat kopii uvedeného prohlášení, aby jej mohla předložit Komisi, a protože uvedené prohlášení by mohlo být důkazem ve prospěch Avebe, Komise si měla opatřit kopii od příslušných orgánů Spojených států. V návaznosti na písemné otázky Soudu Avebe vysvětlila, že Komisi výslovně nenavrhla opatření uvedeného dokumentu, vzhledem k tomu, že v rozhodné době ještě nevěděla, že se Komise opře o prohlášení Akzo, analyzované v bodech 49 až 58 výše. S prohlášením, které mělo opačný smysl než údajné prohlášení Akzo před americkými orgány, totiž byla konfrontována pouze v rozhodnutí.

60 Podle Komise, nebyla tato část žalobního důvodu vznesena v žalobě a měla by proto být odmítnuta jako nepřípustná. V každém případě má Komise za to, že tento žalobní důvod není opodstatněný.

b) Závěry Soudu

K přípustnosti

61 Na základě čl. 48 odst. 2 jednacího řádu nové důvody nelze předkládat v průběhu řízení, ledaže by se zakládaly na právních a skutkových okolnostech, které vyšly

najevo v průběhu řízení. Nicméně důvod, který výslovně nebo konkludentně rozšiřuje důvod dříve uvedený v návrhu na zahájení řízení a je s ním úzce spojen, musí být prohlášen za přípustný. Analogické řešení platí i ve vztahu k části důvodu dovolávané na podporu důvodu (rozsudek Soudu ze dne 21. března 2002, Joynson v. Komise, T-231/99, Recueil, s. II-2085, bod 156).

62 V projednávané věci Avebe uvedla až v replice, jako žalobní důvod vycházející z porušení práv obhajoby, existenci údajného prohlášení Akzo před americkými orgány.

63 Naproti tomu v rámci jiného žalobního důvodu se Avebe v podstatě již v žalobě dovolávala téhož žalobního důvodu (viz bod 59 výše). Už v žalobě totiž uvedla tuto argumentaci, i když formálně tak učinila až v části svého vyjádření týkajícího se žalobního důvodu vycházejícího z porušení článku 81 ES a čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17.

64 Avebe proto v rozporu s tím, co tvrdí Komise, neuvedla v replice nový žalobní důvod, ale pouze se dovolává téhož žalobního důvodu, tentokrát formálně předloženého v části svého vyjádření věnované porušení práv obhajoby.

65 V důsledku toho je třeba přezkoumat uvedenou část žalobního důvodu z hlediska věci samé.

K věci samé

66 Je na místě připomenout, že pokud jde o dokumenty zprošťující odpovědnosti, judikatura zdůrazňuje, že v rámci kontradiktorního řízení organizovaného podle prováděcích pravidel článků 81 ES a 82 ES, není možné, aby pouze Komisi příslušelo rozhodnout, jaké dokumenty jsou užitečné pro obhajobu podniků účastnících se řízení o protiprávním jednání porušujícím pravidla hospodářské soutěže (rozsudek Soudu ze dne 29. června 1995, Solvay v. Komise, T-30/91, Recueil, s. II-1775, bod 81). Zejména s ohledem na obecnou zásadu rovnosti zbraní, nelze připustit, aby Komise sama mohla rozhodovat o použití či nepoužití dokumentů proti žalobkyni, zatímco žalobkyně by k nim neměla přístup, a tedy nemohla učinit odpovídající rozhodnutí o jejich použití, či nepoužití pro svoji obhajobu (výše uvedený rozsudek Solvay v. Komise, bod 83, a rozsudek Soudu ze dne 29. června 1995, ICI v. Komise, T-36/91, Recueil, s. II-1847, bod 111).

67 Podle judikatury, pokud se potvrdí, že v průběhu správního řízení Komise neoznámila žalobkyni existenci dokumentů, které by mohly obsahovat důkazy v její prospěch, lze konstatovat porušení práv obhajoby, pouze pokud je zjištěno, že správní řízení mohlo mít odlišný výsledek v případě, že by žalobkyně v průběhu uvedeného řízení měla přístup k daným dokumentům (rozsudek Soudu ze dne 17. prosince 1991, Hercules Chemicals v. Komise, T-7/89, Recueil, s. II-1711, bod 56, a rozsudek Solvay v. Komise, bod 66 výše, bod 98). Pokud se uvedené dokumenty nacházejí ve vyšetřovacím spise Komise, je takové porušení práv obhajoby nezávislé na způsobu, jakým se dotyčný podnik choval v průběhu správního řízení (rozsudek Solvay v. Komise, bod 66 výše, bod 96). Oproti tomu pokud se dokumenty zprošťující odpovědnosti nenacházejí ve vyšetřovacím spise Komise, lze konstatovat porušení práv obhajoby, pouze pokud žalobkyně předložila Komisi v průběhu správního řízení výslovnou žádost o přístup k uvedeným dokumentům, pod hrozbou ztráty možnosti dovolávat se tohoto důvodu v případě podání žaloby na zrušení konečného rozhodnutí (rozsudky Soudu Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 50 výše, bod 383, a ze dne 30. září 2003, Atlantic Container Line a další v. Komise, T-191/98, T-212/98 až T-214/98, Recueil, s. II-3275, bod 340).

68 V projednávaném případě je nesporné, že, jak vyplývá z bodu 300 odůvodnění rozhodnutí (viz bod 34 výše), v oznámení námitek Komise oznámila svůj úmysl považovat Akzo a Avebe za společně a nerozdílně odpovědné po celou dobu trvání protiprávního jednání.

69 Rovněž z odpovědí účastníků řízení na určité písemné otázky Soudu vyplývá, že v odpovědi na oznámení námitek Avebe popřela, že by věděla o existenci kartelové dohody před srpnem 1993, přičemž zdůraznila, že v rámci řízení ve Spojených státech pouze přiznala odpovědnost za protiprávní jednání v době po uvedeném datu. V tomto kontextu Avebe v poznámce pod čarou v odpovědi na oznámení námitek uvedla, že „[p]okud věděla [...], [zástupce Akzo] rovněž při jednáních v rámci tohoto řízení prohlásil, že Avebe nevěděla o existenci kartelové dohody před srpnem 1993".

70 Kromě toho Avebe po písemných otázkách Soudu připustila výměnu korespondence mezi jejími poradci a službami Department of Justice Spojených států, ze které vyplývá, že Avebe se od července 2000 vícekrát pokoušela od nich získat kopii údajného prohlášení Akzo před americkými orgány. Avebe jej chtěla předložit Komisi v rámci správního řízení. Nicméně podle této výměny korespondence tyto služby odmítly uvedené žádosti a uvedly, že jsou případně ochotny jej předložit Komisi, pokud o to požádá.

71 V této situaci, aniž by bylo nutné přezkoumat, zda Komise měla učinit vhodná opatření za účelem získání kopie údajného prohlášení Akzo před americkými orgány a i kdyby je byla schopna učinit, nic to nemění na tom, že Avebe nemůže vytýkat Komisi, že nejednala takovým způsobem, aby získala dokument, který by případně mohl být důkazem ve prospěch Avebe.

72 Jak bylo uvedeno v bodu 67 výše, po odpovědích ze strany amerických orgánů měla Avebe v každém případe výslovně požádat Komisi, aby tento dokument získala. Jak vyplývá z bodu 69 výše, Avebe se omezila pouze na to, že v poznámce pod čarou uvedla jednoduchý a vágní odkaz na toto údajné prohlášení, což nelze považovat za výslovnou žádost ve smyslu výše uvedené judikatury.

73 Avebe neprávem odůvodňuje neexistenci výslovné žádosti v průběhu správního řízení dovoláváním se okolnosti, že s prohlášením Akzo, které mělo opačný smysl než údajné prohlášení Akzo před americkými orgány, byla konfrontována pouze v rozhodnutí. Avebe totiž nezpochybňuje, že již z oznámení námitek jasně vyplývá, že Komise měla v úmyslu považovat Akzo a Avebe za společně a nerozdílně odpovědné po celou dobu trvání protiprávního jednání. Avebe tedy měla vědět, že jí přísluší předložit v její odpovědi na oznámení námitek veškeré užitečné důkazy za účelem prokázání, že nevěděla o existenci kartelové dohody před srpnem 1993. Rovněž z výměny korespondence mezi jejími poradci a službami Department of Justice Spojených států, předložené Soudu společností Avebe, vyplývá, že její poradci přesně věděli, že v průběhu právního řízení před Komisí Akzo mohla tvrdit, že Avebe byla o kartelové dohodě informována po celou dobu jejího trvání. Kromě toho, jak již bylo rozhodnuto v bodě 56 výše, Komise nevycházela z prohlášení Akzo, ale pouze ho uvedla v části rozhodnutí týkající se shrnutí tvrzení účastníků řízení.

74 S ohledem na výše uvedené je třeba zamítnout rovněž druhou část tohoto žalobního důvodu, týkající se údajného prohlášení Akzo před americkými orgány.

75 V důsledku toho musí být žalobní důvod vycházející z porušení práv obhajoby zamítnut.

D – *K porušení čl. 81 odst. 1 ES a čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17*

1. *Úvod*

76 Avebe tvrdí, že Komise se dopustila nesprávného právního posouzení, když přičetla protiprávní jednání před dnem 15. srpna 1993 společnosti Glucona, a nikoli společnosti Akzo. Avebe uplatňuje, že i kdyby mohlo být protiprávní jednání za uvedené období právoplatně přičteno společnosti Glucona, ona sama nemůže být považována za společně a nerozdílně odpovědnou za protiprávní jednání ze strany společnosti Glucona.

2. *Ohledně toho, že Komise nemohla přičíst společnosti Glucona protiprávní jednání před dnem 15. srpna 1993*

a) Úvodní úvahy

77 Je třeba přezkoumat, zda, jak tvrdí Avebe ohledně období před dnem 15. srpna 1993, docházelo k protiprávnímu jednání nikoli ze strany společnosti Glucona, společného podniku mateřských společností Akzo a Avebe, ale pouze ze strany Akzo.

78 Avebe nezpochybňuje, že Glucona byla podnikem ve smyslu právní úpravy Společenství týkající se hospodářské soutěže, ačkoli vzhledem ke své právní formě neměla vlastní právní subjektivitu. Pojem podnik totiž v souladu s ustálenou judikaturou v kontextu práva hospodářské soutěže zahrnuje jakýkoliv subjekt vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení tohoto subjektu

a způsobu jeho financování (rozsudek Soudního dvora ze dne 23. dubna 1991, Höfner a Elser, C-41/90, Recueil, s. I-1979, bod 21, a rozsudek Soudu ze dne 30. března 2000, Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali v. Komise, T-513/93, Recueil, s. II-1807, bod 36).

79 Oproti tomu Avebe má za to, že za zvláštních okolností projednávané věci se protiprávního jednání v období před dnem 15. srpna 1993 dopustila společnost Akzo, a nikoli Glucona. Avebe se v tomto ohledu opírá jednak o ustanovení společenské smlouvy uzavřené v roce 1972 mezi Akzo a Avebe týkající se vytvoření společnosti Glucona (dále jen „společenská smlouva z roku 1972"), a jednak o různé skutkové okolnosti týkající se vztahů mezi ní, Akzo a Glucona.

b) Ohledně společenské smlouvy z roku 1972

Argumenty účastníků řízení

80 Avebe uvádí, že ve smyslu smlouvy o spolupráci uzavřené v roce 1966 se společností Noury & van der Lande týkající se výroby a prodeje různých výrobků, včetně glukonátu sodného, již byla pověřena zejména výrobou uvedeného výrobku, zatímco druhá uvedená společnost se věnovala zejména jeho prodeji, a byla tedy odpovědná za chování na trhu.

81 Avebe zdůrazňuje, že po převzetí společnosti Noury & van der Lande společností Akzo bylo rozdělení rolí zachováno v podstatě v nezměněné podobě, až do okamžiku, kdy dne 15. srpna 1993 společnost Avebe převzala řízení společnosti Glucona. Podle Avebe z relevantních ustanovení společenské smlouvy z roku 1972 vyplývá, že byla pověřena výrobou, zatímco Akzo byla odpovědná za prodej glukonátu sodného.

82 Podle Avebe totiž zaprvé ze společenské smlouvy z roku 1972 vyplývá, že Glucona byla řízena dvěma řediteli, jedním z Akzo a druhým z Avebe, přičemž každý z nich se zabýval zejména záležitostmi týkajícími se ponejvíce jeho vlastní společnosti, každý z nich s ní udržoval oddělené styky a sotva, spíše nikterak, se zajímal o záležitosti spadající do pravomoci druhého ředitele. Přitom ve smyslu společenské smlouvy z roku 1972 byl prodej glukonátu sodného svěřen Akzo, která určovala a vykonávala politiku společnosti Glucona v uvedené oblasti tak, že ona sama neměla rozhodující vliv na chování společnosti Glucona na trhu. Právě naopak, prodejní činnost vykonávaná Akzo ve prospěch společnosti Glucona byla integrována do organizace prodeje Akzo, přičemž Glucona sama nedisponovala organizací prodeje.

83 Zadruhé podle Avebe okolnost, že v souladu se společenskou smlouvou z roku 1972 Akzo obdržela náhradu za prodej glukonátu sodného, naznačuje, že prodej uvedeného výrobku byl ve skutečnosti realizován Akzo, bez zásahu společnosti Glucona.

84 Zatřetí Avebe má za to, že v rozporu s tím, co tvrdí Komise, na základě společenské smlouvy z roku 1972, Akzo nemohla být považována za zmocněnce pouze jednajícího na účet společnosti Glucona. Zdůrazňuje, že společenská smlouva z roku 1972 stanoví, že mezi společníky může být zavedeno rozdělení úkolů, k čemuž posléze v projednávané věci došlo. Podle Avebe společnost Akzo převzala – nesporně na účet a riziko společnosti Glucona, ale ve zbývajícím rozsahu nezávisle a na vlastní účet – činnost marketingu a prodeje glukonátu sodného, přičemž tyto činnosti byly součástí organizace Akzo.

85 Avebe v této souvislosti uvádí, že okolnost, že Akzo se zabývalo prodejem na účet a riziko společnosti Glucona, neznamená nezbytně, že by Glucona měla být považována za podnik, který se dopustil protiprávního jednání stanoveného v článku 81 ES. K určení, kdo v projednávané věci porušil článek 81 ES, totiž není třeba zjistit

na čí účet a riziko byla činnost prováděna, ale – hlavně – zjistit, kdo ve skutečnosti vykonával činnosti, které byly protiprávním jednáním.

86 Stanovisko přijaté Komisí by vedlo k tomu, že příkazci zmocněnce, který vykonává činnost za více podniků, a který poruší čl. 81 odst. 1 ES, by byli společně a nerozdílně odpovědní za protiprávní jednání, jehož se dopustil uvedený zmocněnec při výkonu své činnosti. Podle Avebe je to v případě, že příkazce pověřil zmocněnce spácháním protiprávního jednání nebo v případě, že si je příkazce vědom chování svého zmocněnce a nepřikáže posledně jmenovanému ukončit protiprávní jednání. Nicméně pokud se zmocněnec dopustí protiprávního jednání bez vědomí svého příkazce, nelze protiprávní jednání přičítat příkazci. Přitom podle Avebe Komise neprokázala, že Glucona pověřila Akzo účastnit se kartelové dohody, nebo že Glucona jako taková věděla o účasti Akzo v kartelové dohodě. Avebe dodává, že skutečnost, že jeden z ředitelů Glucona, tedy ředitel vyslaný Akzo, byl informován o protiprávním jednání, nepostačuje k tomu, aby toto protiprávní jednání mohlo být přičteno společnosti Glucona, vzhledem k tomu, že uvedený ředitel jednal jako spolupracovník Akzo pověřený prodejem výrobků společnosti Glucona.

87 Avebe připouští, že nelze obecně tvrdit, že příkazce nemůže být zodpovědný za chování zmocněnce, který je zároveň ředitelem příkazce nebo který vykonává jinou řídící funkci v jeho organizaci. Nicméně v projednávané věci existují důvody pro rozlišování mezi funkcí zmocněnce na straně jedné a funkcí ředitele v organizaci příkazce na straně druhé. Zaprvé důvody pro určení Akzo jako zmocněnce neplynou ze snahy zbavit se jakékoli případné odpovědnosti za porušení článku 81 ES, ale z toho, že Akzo již měla zavedenou organizaci prodeje glukonátu sodného, jak to vyplývá ze společenské smlouvy z roku 1972. Zadruhé, v projednávané věci je zmocněnec, Akzo, velikým podnikem, jehož pracovník vykonával na částečný úvazek funkci ředitele ve společnosti Glucona, ale ve zbývajícím čase vykonával činnost v rámci organizace vlastního podniku.

88 Komise navrhuje zamítnout argumentaci Avebe.

Závěry Soudu

89 Především vyplývá z prvního článku společenské smlouvy z roku 1972, že Avebe a Akzo vytvořily společný podnik Glucona, jehož cílem je „výroba, prodej a uvádění na trh, na společný účet" určitých výrobků, včetně glukonátu sodného.

90 Dále podle čl. 5 odst. 1 společenské smlouvy z roku 1972 „společníci [společnosti Glucona] byli oprávněni pouze společně jednat a podepisovat na účet společnosti, zavazovat společnost vůči třetím osobám a třetí osoby vůči společnosti a přijímat a vynakládat prostředky na účet společnosti". Ve smyslu čl. 5 odst. 2 téže smlouvy oba společníci, Akzo a Avebe, měli jmenovat dva zástupce, kteří „měli vykonávat společně pravomoci uvedené v odstavci 1 pro dotčeného společníka, aniž by bylo dotčeno právo jednotlivých společníků vykonávat uvedené pravomoci osobně". Uvedení zástupci měli udržovat „pravidelné styky mezi sebou a jednat s řediteli [společnosti Glucona] o všech záležitostech v zájmu společnosti". Ve smyslu čl. 5 odst. 3 společenské smlouvy z roku 1972 příslušelo každodenní řízení společnosti dvěma ředitelům jmenovaným společnostmi Akzo a Avebe. Tito ředitelé měli věnovat podstatnou část svého času záležitostem společnosti Glucona. Měli „pracovat v úzké spolupráci a [být] společně a nerozdílně odpovědní za sledovanou politiku" a měli „podávat pravidelné zprávy jejich zástupcům ohledně sledované politiky a poskytovat jim veškeré relevantní informace v této věci".

91 Konečně v čl. 13 odst. 2 smlouvy bylo stanoveno, že „pokud se oba společníci nerozhodnou pro jiný režim, [Glucona] svěř[uje] prodej svých výrobků [Akzo]" a nahradí Akzo poměrnou část jejích nákladů na prodejní strukturu posledně jmenované v poměru k času věnovanému prodeji výrobků společnosti Glucona.

92 Z uvedených ustanovení společenské smlouvy z roku 1972 vyplývá, že ačkoli běžné záležitosti týkající se prodeje glukonátu sodného na účet společnosti Glucona byly „svěřeny" společnosti Akzo, společnost Avebe nemůže právoplatně tvrdit, že ve smyslu samotných ustanovení společenské smlouvy z roku 1972 lze protiprávní jednání přičíst pouze společnosti Akzo z toho důvodu, že byla jediná odpovědná za politiku uvádění na trh společnosti Glucona.

93 Vzhledem k právní struktuře společnosti Glucona totiž Akzo a Avebe určovaly politiku Glucona společně. To znamená, že prostřednictvím svých zástupců a ředitelů společnosti Glucona musely Akzo a Avebe pravidelně slaďovat své postupy. Proto je třeba mít za to, že ve smyslu společenské smlouvy z roku 1972 nebylo Avebe cizí ani určování ani provádění politiky uvádění glukonátu sodného na trh.

94 Tvrzení Avebe, podle kterých se každý z ředitelů zabýval především, ne-li výhradně, záležitostmi týkajícími se na prvním místě oblasti přidělené příslušnému společníkovi, který jej jmenoval a se kterým udržoval oddělené styky, a sotva, spíše nikterak, se zajímal o záležitosti spadající do pravomoci druhého ředitele, se neodrážejí v ustanoveních společenské smlouvy, a dokonce jsou s nimi částečně v rozporu. Jak bylo právě zdůrazněno, ve smyslu společenské smlouvy z roku 1972 totiž Akzo a Avebe byly společně a nerozdílně odpovědné za určování politiky společnosti Glucona, kvůli které musely prostřednictvím svých zástupců a ředitelů společnosti Glucona pravidelně slaďovat své postupy.

95 Kromě toho, ačkoli, jak tvrdí Avebe, ustanovení společenské smlouvy z roku 1972, zejména její čl. 13 odst. 2 a čl. 14 odst. 1 musejí být vykládány v tom smyslu, že ředitel jmenovaný Akzo zajišťoval uvádění na trh glukonátu sodného jako pracovník společnosti Akzo pověřený prodejem výrobků společnosti Glucona, nic to nemění

na tom, že s ohledem na právní situaci vytvořenou společenskou smlouvou z roku 1972, jednání tohoto ředitele jmenovaného společností Akzo lze přičíst společnosti Glucona.

96 V důsledku toho, na základě samotných ustanovení společenské smlouvy z roku 1972, pro potřeby použití článku 81 ES mohla Komise dojít k závěru, aniž by se dopustila zjevně nesprávného právního posouzení, že všichni členové rady společnosti Glucona věděli o protisoutěžních praktikách posledně jmenované.

97 V takové situaci příslušelo Avebe prokázat, v průběhu správního řízení, s pomocí souhrnu důkazů představujících soubor shodujících se a přesvědčivých indicií, že navzdory uvedené právní situaci, pouze Akzo věděla o protiprávním jednání společnosti Glucona a určovala jej.

c) Ohledně různých skutkových okolností

98 Avebe se dovolává šesti skutkových okolností za účelem prokázání, že nebyla informována o existenci kartelové dohody.

99 Zaprvé Avebe zdůrazňuje, že její zástupci se nikdy neúčastnili setkání kartelové dohody před říjnem 1993.

100 Komise v této souvislosti neuplatnila konkrétní argument.

101 Soud poznamenává, že Komise nezpochybňuje uvedenou okolnost, a že dokonce připustila její existenci v bodě 306 odůvodnění rozhodnutí. Nicméně s ohledem na rozdělení úkolů stanovené ve společenské smlouvě z roku 1972 ve spojení s ustanoveními uvedené smlouvy, která stanovila společné oprávnění společníků a zajistila každému ze společníků společnosti Glucona účast a informace týkající se činnosti podniků zajišťované druhou stranou (viz bod 90 výše), tato okolnost neumožňuje dojít k závěru, že zástupci Avebe ve společnosti Glucona, a proto i samotné Avebe, nemohli vědět o protiprávním jednání.

102 Zadruhé má Avebe za to, že Komise nemůže v bodě 307 odůvodnění rozhodnutí právoplatně vycházet ze zprávy ze dne 1. května 1990. Dovolává se totiž skutečnosti, kterou již uvedla ve své odpovědi na oznámení námitek, že setkání, jehož se zpráva týká, vůbec nebylo mnohostranným setkáním kartelové dohody a že se konalo v rámci strukturální spolupráce plánované s ADM. Uvedené rozhovory se nekonaly v rámci pravidelné prodejní činnosti společnosti Glucona, ale týkaly se změny strukturální povahy výroby společnosti Glucona ve Spojených státech. To vysvětluje přítomnost ředitele společnosti Glucona jmenovaného společností Avebe a rovněž poskytnutí informací o stavu jednání s ADM společnosti Avebe jako společníkovi Glucona.

103 Komise má za to, že ze zprávy ze dne 1. května 1990 vyplývá, že to byla Glucona – a nikoli pouze Akzo – kdo prodával glukonát sodný, choval se určitým způsobem na trhu, účastnil se jednání a byl ostatními účastníky kartelové dohody považován za účastníka na daném trhu.

104 Soud poznamenává, že zpráva ze dne 1. května 1990 byla vyhotovena členem ředitelství Avebe ohledně setkání, které se konalo dne 30. dubna 1990 se zástupci ANC a ADM. Ze zprávy vyplývá, že v průběhu setkání účastníci jednali o obnovení určitých smluv o dodávkách glukonátu sodného uzavřených společností ADM.

105 I za předpokladu, že uvedené setkání nemělo nic společného s mnohostrannými setkáními kartelové dohody, ale konalo se, jak uvádí Avebe, v rámci strukturální spolupráce plánované s ADM, nic to nemění na tom, že jak oprávněně zdůrazňuje Komise, uvedené zpráva prokazuje, že Avebe nebyly cizí otázky uvádění glukonátu sodného na trh společností Glucona. Tento závěr podporuje mimo jiné i existence návrhu smlouvy mezi Akzo, Avebe a ADM, který sama Avebe předložila Soudu, a ze kterého vyplývá, že Avebe a Akzo měli společně zajistit uvádění na trh glukonátu sodného ve Spojených státech. Z uvedeného dokumentu vůbec nevyplývá, že činnost Avebe byla omezena na výrobu glukonátu sodného a že pouze Akzo se měla zabývat uváděním výrobku na trh.

106 V důsledku toho Avebe neprávem vytýká Komisi, že se dovolávala uvedené zprávy jako jedné ze skutkových okolností naznačujících, že Avebe nemohla nevědět o účasti společnosti Glucona na protisoutěžním chování.

107 Zatřetí má Avebe za to, že se Komise v bodě 308 odůvodnění rozhodnutí neprávem dovolává chování Avebe, když dne 15. srpna 1993 sama převzala řízení společnosti Glucona, a z toho vyvozuje, že Avebe byla odpovědná za protiprávní jednání spáchané před uvedeným datem (viz bod 37 výše). Takové odůvodnění bylo zamítnuto rozsudkem Soudu ze dne 14. května 1998, Mayr-Melnhof v. Komise, T-347/94, Recueil, s. II-1751, body 400 a následující.

108 Podle Komise se Avebe neprávem dovolává rozsudku Mayr-Melnhof v. Komise, bod 107 výše, protože uvedený rozsudek se týkal situace odlišné od situace v projednávané věci. V projednávané věci se Komise dovolávala uvedené skutečnosti, mezi jinými, za účelem prokázání, že před dnem 15. srpna 1993 musela Avebe vědět o účasti společnosti Glucona v kartelové dohodě.

109 Soud poznamenává, že jak Komise právem zdůraznila, v rozsudku Mayr-Melnhof v. Komise, bod 107 výše, bylo rozhodnuto, že společnost Mayr-Melnhof může být prohlášena za odpovědnou za chování jedné ze svých dceřiných společností až od data, kdy nad ní získala kontrolu. Přitom v projednávané věci, s ohledem na vlastnické a kontrolní právní vztahy panující od vytvoření společnosti Glucona, nejde o to, zda Avebe má být považována za odpovědnou za úkony, kterých se společnost dopustila v době, kdy nad ní nevykonávala kontrolu. V důsledku toho se Avebe nemůže právoplatně dovolávat uvedeného rozsudku na podporu svého tvrzení.

110 S ohledem na výše uvedené, ačkoli chování Avebe, posuzováno samo o sobě, nepostačuje k prokázání toho, že když dne 15. srpna 1993 sama převzala řízení společnosti Glucona, již před tímto datem věděla, že Glucona se účastnila kartelové dohody, nic se nemění na tom, že nelze vytýkat Komisi, že zohlednila uvedenou okolnost s ohledem na ostatní velmi pravděpodobné skutečnosti, včetně společné odpovědnosti dvou spolu-ředitelů společnosti Glucona (viz bod 307 odůvodnění rozhodnutí a body 90 až 96 výše), za účelem potvrzení svého stanoviska.

111 Začtvrté Avebe tvrdí, že v zápisech ze setkání v rámci společnosti Glucona nebyla učiněna žádná zmínka o existenci kartelové dohody. Proto orgány společnosti Glucona neschválily chování Akzo ani výslovně ani mlčky, protože o něm nevěděli.

112 Podle Komise z uvedených zápisů vyplývá, že záležitosti zmíněné v zápisu se týkaly celé škály činností společnosti Glucona.

113 Soud konstatuje, že okolnost, že v zápisech ze setkání v rámci společnosti Glucona nebyla učiněna žádná písemná zmínka o existenci kartelové dohody, není s ohledem na tajnou povahu kartelové dohody relevantním argumentem za účelem prokázání,

že Avebe nebyla, nebo nemohla být informována o kartelové dohodě nebo, ještě méně, že orgány společnosti Glucona výslovně nebo mlčky neschválily protisoutěžní chování.

114 S ohledem na to, jak oprávněně zdůraznila Komise, z více zápisů vyplývá, že Avebe byla, někdy podrobně, informována o obchodní části činností společnosti Glucona, jak vyplývá i ze zpráv ze setkání ze dne 8. října 1991, 14. dubna a 10. prosince 1992, a ze dne 2. září 1993. Například je na místě konstatovat, že v zápisu ze setkání ze dne 10. prosince 1992 se v bodě 8 uvádí:

„Objem rozpočtu glukonátu sodného pro rok 1993 je mnohem menší než v minulosti, s ohledem na síly působící na trhu (ADM). Ačkoli objem je menší, očekává se dosažení lepších cen. Kromě toho se budou požadovat vyšší vývozní náhrady. To je způsobeno rozptýlenou povahou našich surovin. Důraz se bude klást na vývoz do třetích zemí mimo ES. Poprvé po několika letech by mohla hrubá marže glukonátu sodného dosáhnout prahu rentability. To je nicméně částečně způsobeno reorganizací pevných nákladů [...]".

115 Z toho vyplývá, že záležitosti zmíněné v průběhu setkání se týkaly celé škály činností společnosti Glucona, a zejména témat jako obchodní strategie, vývoj trhu a cenová politika a podíly na trhu. Přitom s ohledem na zásadní povahu kartelové dohody pro určení možností jednat na trhu s glukonátem sodným, se zdá naprosto vyloučené, že by uvedená témata mohla být projednána bez zmínky o existenci kartelové dohody a údajů z toho plynoucích.

116 V důsledku toho se Avebe nemůže právoplatně dovolávat zápisů ze setkání společnosti Glucona na podporu svého tvrzení.

117 Zapáté Avebe uvádí, že obchodní partneři a soutěžitelé společnosti Glucona vždy posledně uvedenou ztotožňovali se společností Akzo a nikdy se společností Avebe, že Akzo v korespondenci s klienty používala dopisní papír společnosti Akzo, a nikoli společnosti Glucona a že fakturace a příjem plateb probíhaly prostřednictvím společnosti Akzo.

118 Komise tuto argumentaci zpochybňuje.

119 Soud především konstatuje, že argumentace Avebe je v rozporu s návrhem dohody uvedeným v bodě 105 výše, který jako možného obchodního partnera ADM pro uvádění glukonátu sodného na trh ve Spojených státech označuje nikoli pouze společnost Akzo, ale také Avebe. V každém případě i za předpokladu, že by se ukázalo, že partneři a soutěžitelé společnosti Glucona ji vždy ztotožňovali se společností Akzo, nic to nemění na tom, že uvedená okolnost se týká výhradně vnějších vztahů společnosti Glucona a jejich vnímání třetími osobami. Oproti tomu se nijak nedotýká otázky, zda s ohledem na vnitřní strukturu organizace společnosti Glucona byla nebo měla být společnost Avebe informována o protiprávním jednání společnosti Glucona na trhu s glukonátem sodným.

120 V důsledku toho se Avebe nemůže právoplatně dovolávat uvedených okolností na podporu svého tvrzení.

121 Zašesté a naposledy Avebe uvádí, že ředitel jmenovaný společností Akzo měl svoji kancelář v Amersfoort (Nizozemsko), v budově společnosti Akzo, zatímco ředitel jmenovaný společností Avebe se na místě věnoval řízení továren společnosti Avebe v Ter Apelkanaal (Nizozemsko) a že tato dvě místa jsou od sebe vzdálena přibližně 200 kilometrů. Dále uplatňuje, že výroba a prodej glukonátu sodného představují pouze minimální část souhrnu činností jak společnosti Avebe, tak společnosti Akzo.

122 Komise v této souvislosti neuplatnila konkrétní argument.

123 Soud v této souvislosti připomíná, že společenská smlouva z roku 1972 výslovně stanovila úzké slaďování postupů mezi řediteli ve všech otázkách zájmu společného podniku. Dále, jak je uvedeno v bodě 115 výše, ze zápisů ze setkání společnosti Glucona vyplývá, že záležitosti zmíněné v průběhu setkání se týkaly celé šály činností společnosti Glucona a zejména témat jako obchodní strategie, vývoj trhu a cenová politika a podíly na trhu. V důsledku toho zeměpisná vzdálenost mezi Akzo a Avebe není přesvědčujícím argumentem pro účely tvrzení, že ředitel jmenovaný společností Avebe nevěděl o protisoutěžním chování.

124 Ani skutečnost, dovolávaná společností Avebe, že výroba a prodej glukonátu sodného byla pouze minimální část souhrnu činností jak společnosti Avebe, tak společnosti Akzo, není relevantní. Zřízení společnosti Glucona totiž mělo sloužit k výrobě, prodeji a společnému uvádění na trh určitých výrobků, včetně glukonátu sodného, přičemž těmto činnostem měli ředitelé společnosti Glucona ve smyslu společenské smlouvy z roku 1972 věnovat podstatnou část své pracovní doby.

125 V důsledku toho se Avebe neprávem dovolává uvedených okolností na podporu svého tvrzení.

126 Vzhledem ke všemu výše uvedenému měla Komise právem za to, že různé skutkové okolnosti dovolávané Avebe neumožňují dospět k závěru, že navzdory jasnosti právního rámce, jímž se řídila struktura společného podniku a rozdělení odpovědnosti jeho společníků, bylo společnosti Avebe cizí určování a provádění politiky uvádění glukonátu sodného na trh, a proto nebyla nebo nemohla být informována o protisoutěžním jednání společnosti Glucona.

127 V důsledku toho se Komise mohla právoplatně domnívat, že se společnost Glucona dopustila protiprávního jednání.

3. *Ohledně toho, že Komise neměla Avebe přičíst protiprávní jednání společnosti Glucona*

a) Argumenty účastníků řízení

128 Podstatou tvrzení Avebe je, že i za předpokladu, že by měl být učiněn závěr, že protisoutěžní chování bylo spácháno společností Glucona, a nikoli společností Akzo, Komise nemůže v žádném případě přičíst toto chování společnosti Avebe.

129 V této souvislosti Avebe uvádí, že ve smyslu ustálené judikatury okolnost, že dceřiná společnost má vlastní právní subjektivitu nepostačuje k vyvrácení možnosti, aby její chování bylo přičteno mateřské společnosti, zejména pokud dceřiná společnost neurčuje samostatně své chování na trhu, ale v zásadě uplatňuje pokyny udělené mateřskou společností (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, C-286/98 P, Recueil, s. I-9925, bod 26, a tam citovaná judikatura). Z toho vyplývá, že není třeba zohlednit formální právní strukturu podniku, ale její skutečnou strukturu rozhodování. Přitom opakujíc argumenty v zásadě totožné s argumenty již předloženými v rámci první části prvního žalobního důvodu, má Avebe za to, že Glucona neuplatňovala pokyny, které jí udělila, ale naopak, že uvádění glukonátu sodného na trh bylo zajišťováno společností Akzo.

130 Navíc v situaci, kdy protiprávní jednání bylo spácháno sdružením bez právní subjektivity, formální kritérium právních vztahů mezi ním a jeho mateřskou

společností není relevantní. V takové situaci by mělo záležet pouze na tom, zda Glucona tvořila spolu s Avebe hospodářskou jednotku, což nebyl případ projednávané věci, neboť Glucona neměla organizaci prodeje; většina jejích pracovníků spíše vykonávala svoji práci v rámci činností vykonávaných pro svého druhého zaměstnavatele. Pouze pokud by mateřská společnost vlastnila 100 % podíl v dceřiné společnosti, mohla by Komise vycházet z předpokladu, že tato dceřiná společnost uplatňuje v zásadě pokyny udělované mateřskou společností. Pouze v této souvislosti by Komise nebyla povinna prověřit, zda mateřská společnost účinně vykonávala uvedenou pravomoc. Přitom v projednávaném případě Avebe vlastnila pouze 50 % společnosti Glucona, přičemž zbývajících 50 % vlastnila společnost Akzo.

131 Kromě toho se Avebe dovolává rozsudku Soudu ze dne 14. května 1998, Metsä-Serla a další v. Komise, (T-339/94, T-340/94, T-341/94 a T-342/94, Recueil, s. II-1727, body 51 až 58). Zdůrazňuje, že v uvedené věci Soud zohlednil skutečnost, že sdružení podniků získalo pověření od svých členů, provádět veškerý prodej kartonu a stanovilo jednotné ceny, zatímco jednalo jménem a na účet svých jednotlivých členů. Proto v uvedené věci Soud zohlednil chování, které bylo protiprávním jednáním, stejně jako přímý vztah existující mezi tímto chováním a podnikem, který musí být považován za odpovědný za protiprávní jednání.

132 Avebe se rovněž dovolává skutečnosti, že je nepravděpodobné, že dne 15. srpna 1993, když ředitel jmenovaný společností Akzo informoval ředitele jmenovaného společností Avebe o existenci struktury kartelové dohody, Avebe věděla o uvedené dohodě. Avebe zdůrazňuje, že Komise o tom byla informovaná dopisem ze dne 23. dubna 1999, ale že tuto informaci nesprávně vyložila, když v rozhodnutí uvedla, že Avebe požádala, aby byla důkladně informována o situaci týkající se kartelové dohody. Komise rovněž nezohlednila, že, jak je uvedeno v bodě 26 odpovědi na oznámení námitek, zástupce Avebe ve společnosti Glucona byl informován později než předseda Avebe, což by vyvrátilo závěr, podle kterého již Avebe o kartelové dohodě věděla.

133 Avebe v replice dále uvádí, že její tvrzení podporuje čl. 6 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950, jak jej vykládá Evropský soud pro lidská práva.

134 Komise uznává, že uvedená judikatura se nevztahovala na případy, jako je případ v projednávané věci, kdy bylo protiprávní jednání spácháno sdružením, jehož předmětem je spolupráce mezi dvěma nezávislými podniky. Nicméně odkazujíc v podstatě na tvrzení již uvedená v rámci první části tohoto žalobního důvodu, má Komise za to, že v projednávané věci mohla Avebe rozhodujícím způsobem ovlivnit chování společnosti Glucona na trhu a že zejména mohla kdykoli ukončit svoji účast v kartelové dohodě. To postačí, s ohledem na judikaturu (rozsudek Soudu ze dne 14. května 1998, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, T-354/94, Recueil, s. II-2111, bod 80) k učinění závěru, že Avebe byla spoluodpovědná za protiprávní jednání a není třeba prokázat, zda skutečně vykonávala takový vliv na společnost Glucona.

b) Závěry Soudu

135 Je třeba především připomenout, že podle ustálené judikatury může být protisoutěžní jednání podniku přičteno jinému podniku, pokud neurčoval své jednání na trhu samostatně, ale v zásadě uplatňoval pokyny vydané posledně uvedeným podnikem, zejména s ohledem na hospodářské a právní vazby, které je spojují (rozsudky Soudního dvora ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P, C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 117, a ze dne 16. listopadu 2000, Metsä-Serla Oyj a další v. Komise, C-294/98 P, Recueil, s. I-10065, bod 27).

136 V tomto ohledu je na místě upřesnit, že podle uvedené judikatury a v rozporu s tím, co tvrdí Komise v bodech 48 až 52 své žalobní odpovědi, Komise se nemůže spokojit

s konstatováním, že podnik „mohl" vykonávat takový rozhodující vliv na jiný podnik, aniž by bylo třeba ověřit, zda takový vliv skutečně vykonával. Z uvedené judikatury naopak vyplývá, že Komisi v zásadě přísluší prokázat takový rozhodující vliv na základě souhrnu skutkových okolností, mezi které patří zejména případná řídící pravomoc jednoho z uvedených podniků vůči druhému podniku (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 135 výše, body 118 až 122 ze dne 2. října 2003, Aristrain v. Komise, C-196/99 P, Recueil, s. I-11005, body 95 až 99; rozsudek Soudu ze dne 20. března 2002, HFB a další v. Komise, T-9/99, Recueil, s. II-1487, bod 527). Přitom ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 16. listopadu 2000, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, bod 129 výše, kterého se dovolává Komise, Soudní dvůr uznal, že pokud má mateřská společnost 100 % kontrolu nad dceřinou společností, která se dopustila protiprávního jednání, existuje vyvratitelná domněnka, podle které uvedená mateřská společnost skutečně vykonávala rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti. Proto přísluší mateřské společnosti vyvrátit uvedenou domněnku předložením důkazů, které mohou prokázat nezávislost její dceřiné společnosti (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 16. listopadu 2000, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, bod 129 výše, body 28 až 29, a rozsudek ze dne 14. května 1998, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, bod 134 výše, bod 80).

137 Dále je třeba připomenout, že na základě společenské smlouvy z roku 1972 byla Glucona vytvořena v právní formě „vennootschap onder firma" (vof). Je nesporné, že ve smyslu nizozemského práva tak Glucona byla čistě smluvním subjektem bez právní subjektivity odlišné od právní subjektivity svých společníků Akzo a Avebe, které obě měly 50 % obchodní podíl v uvedeném subjektu. Dále ve smyslu čl. 5 odst. 1 uvedené smlouvy byli oba společníci oprávněni pouze společně jednat a podepisovat na účet společnosti Glucona, zavazovat společnost vůči třetím osobám a třetí osoby vůči společnosti a přijímat a vynakládat prostředky na účet společnosti. V souladu s odstavcem 2 téhož ustanovení měli oba společníci jmenovat dva zástupce, kteří „měli společně vykonávat pravomoci uvedené v odstavci 1 pro dotyčného společníka, aniž by bylo dotčeno právo jednotlivých společníků vykonávat uvedené pravomoci osobně". Tito zástupci měli udržovat „pravidelné styky mezi sebou a jednat s řediteli [společnosti Glucona] o všech záležitostech v zájmu společnosti". Podle čl. 5 odst. 3 téže smlouvy příslušelo každodenní řízení společnosti dvěma ředitelům jmenovaným společnostmi Akzo a Avebe. Tito ředitelé měli věnovat podstatnou část svého času záležitostem společnosti Glucona. Měli

„pracovat v úzké spolupráci a [být] společně a nerozdílně odpovědní za sledovanou politiku" a měli „podávat pravidelné zprávy jejich zástupcům ohledně sledované politiky a poskytovat jim veškeré relevantní informace v této věci". Konečně s ohledem na právní strukturu společnosti Glucona převzali společnosti Akzo a Avebe závazky společnosti Glucona neomezeně a společně a nerozdílně.

138 Ze souhrnu výše uvedených okolností vyplývá, že společenská smlouva z roku 1972 stanovila společnou řídící pravomoc společností Akzo a Avebe týkající se obchodního řízení společnosti Glucona, přičemž tato pravomoc měla být vykonávána společně a v trvalém úzkém souladu, ohledně všech otázek v zájmu společnosti Glucona, oběma řediteli jmenovanými společnostmi Akzo a Avebe a kontrolovanými prostřednictvím dvou zástupců obou společníků. S ohledem na tuto společnou řídící pravomoc a na skutečnost, že Akzo a Avebe obě měly 50 % obchodní podíl ve společnosti Glucona, a tedy měly společnou kontrolu nad celým podnikem, Soud má za to, že se jedná o situaci podobnou té, která vedla k vydání rozsudku ze dne 14. května 1998, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, v níž jediná mateřská společnost měla 100 % podíl ve své dceřiné společnosti, pro účely prokázání domněnky, že uvedená mateřská společnost skutečně vykonávala rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti.

139 Soud má totiž za to, že jako celek představují skutkové okolnosti uvedené v bodě 137 výše dostatečně závažné skutečnosti pro odůvodnění domněnky, podle které Akzo a Avebe společně určovaly způsob chování společnosti Glucona na trhu v takové míře, že jí v této souvislosti nezbývala žádná skutečná samostatnost. Dále, jak vyplývá ze zjištění uvedených v bodech 92 až 126 výše, týkajících se toho, zda žalobkyně věděla o chování společnosti Glucona, žalobkyně nepředložila žádné důkazy, které by mohly vyvrátit uvedenou domněnku.

140 Konečně je na místě uvést, že existence společné odpovědnosti mezi oběma společníky, Akzo a Avebe, za chování společnosti Glucona, bez ohledu na její přesný rozsah podle nizozemského práva, potvrzuje domněnku týkající se skutečného

společného určování obchodní politiky společnosti Glucona jejími společníky. Za těchto podmínek totiž bylo v zájmu společníků zabránit tomu, aby se jejich dceřiná společnost chovala nezávisle na jejich pokynech, s ohledem na riziko stíhání nebo riziko žalob na náhradu škody ze strany třetích osob, kterému by byli vystaveni v případě protiprávního jednání ze strany jejich dceřiné společnosti.

141 Z výše uvedeného vyplývá, že s ohledem na úzké hospodářské a právní vazby mezi společností Glucona na jedné straně a společnostmi Akzo a Avebe, které vykonávaly skutečnou společnou kontrolu nad společností Glucona, na druhé straně, se Komise nedopustila nesprávného právního posouzení, když konstatovala, že protiprávní jednání společnosti Glucona lze přičíst společnosti Avebe. Z toho rovněž vyplývá, že v rozporu s názorem žalované, Glucona na straně jedné a Akzo a Avebe na straně druhé, jsou hospodářským subjektem ve smyslu judikatury uvedené v bodě 78 výše, v rámci které lze protiprávní jednání dceřiné společnosti přičíst mateřským společnostem, které jsou odpovědné za skutečnou kontrolu její obchodní politiky (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 11. prosince 2003, Minoan Lines v. Komise, T-66/99, Recueil, s. II-5515, bod 122).

142 V důsledku toho musí být žalobní důvod vycházející z porušení čl. 81 odst. 1 ES a čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 zamítnut v plném rozsahu.

E – *K porušení zásady proporcionality*

143 Avebe má za to, že i za předpokladu, že by jí mohlo být přičteno protiprávní jednání, Komise měla při stanovení základní částky pokuty zohlednit, jako polehčující okolnost, úlohu, kterou Avebe měla v kartelové dohodě před dnem 15. srpna 1993.

144 Komise zdůrazňuje, že pokuta uložená Avebe byla stanovena z důvodu chování společnosti Glucona v rámci kartelové dohody a že v tomto kontextu musela zohlednit zvláštnosti jejího chování. Podle Komise neexistuje důvod zlehčovat odpovědnost mateřské společnosti z důvodu chování její dceřiné společnosti. Tím spíše, když společnost Glucona nemá právní subjektivitu odlišnou od právní subjektivity společností Avebe a Akzo. Avebe tedy není činěna odpovědnou za chování někoho jiného, ale za úkony čistě smluvního subjektu, který spadá pod její vlastní právní subjektivitu a za který je společně a nerozdílně odpovědná.

145 Soud má za to, že jak uplatňuje Komise, z důvodu chování společnosti Glucona, které lze přičíst jak Avebe, tak Akzo, Komise mohla právem udělit pokutu Avebe, aniž by porušila zásadu proporcionality. Podrobněji, s ohledem na ujednání společenské smlouvy z roku 1972, kterou byl založen společný podnik Glucona (viz body 90 až 91 výše) má Soud za to, že úloha, kterou Avebe měla v kartelové dohodě před dnem 15. srpna 1993 nemůže být polehčující okolností, která by ovlivnila přiměřenou povahu pokuty, která jí byla udělena.

146 Proto žalobní důvod vycházející z porušení zásady proporcionality není opodstatněný.

147 Vzhledem k tomu, že žádný ze žalobních důvodů vznesených proti rozhodnutí nebyl přijat, musí být žaloba zamítnuta v plném rozsahu.

K nákladům řízení

148 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že žalobkyně neměla ve věci úspěch, je namístě jí uložit náhradu nákladů řízení v souladu s návrhovým žádáním žalované.

Z těchto důvodů

SOUD (třetí senát)

rozhodl takto:

1) **Žaloba se zamítá.**

2) **Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivaten Avebe BA se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Azizi Jaeger Dehousse

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 27. září 2006.

Vedoucí soudní kanceláře

E. Coulon

Předseda

J. Azizi

Obsah

Skutkový základ sporu ..... II - 3090

Řízení a návrhová žádání účastníků řízení ..... II - 3097

Právní otázky ..... II - 3099

A – Úvod ..... II - 3099

B – K porušení povinnosti odůvodnění ..... II - 3103

C – K porušení práv obhajoby ..... II - 3105

1. Úvodní poznámky ..... II - 3105

2. K prohlášení Akzo ..... II - 3106

3. K údajnému prohlášení zástupce Akzo před americkými orgány ..... II - 3109

a) Argumenty účastníků řízení ..... II - 3109

b) Závěry Soudu ..... II - 3109

K přípustnosti ..... II - 3109

K věci samé ..... II - 3111

D – K porušení čl. 81 odst. 1 ES a čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 ..... II - 3114

1. Úvod ..... II - 3114

2. Ohledně toho, že Komise nemohla přičíst společnosti Glucona protiprávní jednání před dnem 15. srpna 1993 ..... II - 3114

a) Úvodní úvahy ..... II - 3114

b) Ohledně společenské smlouvy z roku 1972 ..... II - 3115

Argumenty účastníků řízení ..... II - 3115

Závěry Soudu ..... II - 3118

c) Ohledně různých skutkových okolností ..... II - 3120

3. Ohledně toho, že Komise neměla Avebe přičíst protiprávní jednání společnosti Glucona ..... II - 3127

a) Argumenty účastníků řízení ..... II - 3127

b) Závěry Soudu ..... II - 3129

E – K porušení zásady proporcionality ..... II - 3132

K nákladům řízení ..... II - 3133